

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 156/2011-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti K., akciová spoločnosť, B., zastúpenej advokátom JUDr. Ľ. S., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 116/2009 a jeho uznesením z 31. augusta 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti K., akciová spoločnosť, B., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2010 faxovou správou a 19. novembra 2010 poštou doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti K., akciová spoločnosť, B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom

JUDr. L. S., B., ktorou namieta porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 116/2009 a jeho uznesením z 31. augusta 2010 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že návrhom podaným Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) 16. augusta 2006 sa Ing. M. Š., B. (ďalej len „žalobca“), domáhal proti nej (ako zamestnávateľovi) určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru.

Okresný súd uznesením sp. zn. 11 C 161/2006 z 8. októbra 2007 konanie v uvedenej právnej veci zastavil s odôvodnením, že žalobca 20. júna 2007 zomrel. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podali odvolanie dedičia žalobcu (ďalej len „právni nástupcovia žalobcu“), v ktorom namietali, že okresný súd vo veci určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru nemal konanie zastaviť, ale mal konanie prerušiť do právoplatného skončenia príslušného dedičského konania.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 2 Co 9/2008 z 28. novembra 2008 odvolanie právnych nástupcov žalobcu odmietol z dôvodu, že nebolo podané oprávnenou osobou. Podľa právneho názoru vysloveného krajským súdom v odôvodnení označeného uznesenia domáhať sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru môže v zmysle § 77 Zákonníka práce len zamestnanec, ktorým bol pôvodný žalobca. Súčasne podľa § 107 Občianskeho súdneho poriadku nemožno podľa názoru krajského súdu pokračovať v konaní o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru s právnymi nástupcami žalobcu z dôvodu, že ide o právo viazané v zmysle § 77 Zákonníka práce jedine na osobu pôvodného žalobcu.

Proti uzneseniu krajského súdu podali právni nástupcovia žalobcu dovolanie, v ktorom uviedli, že im postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Najvyšší súd ako dovolací súd namietaným uznesením zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn.

2 Co 9/2008 z 28. novembra 2008 a uznesenie okresného súdu sp. zn. 11 C 161/2006 z 8. októbra 2007 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dovolací súd podľa sťažovateľky dospel k právnomu názoru, že „v prípade, že bude konanie o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru zastavené, dedičom po Ing. M. Š. sa tým znemožní domáhať sa peňažných nárokov vyplývajúcich z neplatného skončenia pracovného pomeru. Najvyšší súd SR argumentuje tým, že pokiaľ neplatnosť skončenia pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce nebola vyslovená právoplatným rozsudkom, treba vychádzať z toho, že pracovný pomer bol skončený platne a platnosť skončenia pracovného pomeru nemôže byť neskôr posudzovaná súdom.“.

Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd rozhodol „v rozpore s právnymi predpismi Slovenskej republiky. Najvyšší súd SR priznal dedičom po nebohom Ing. M. Š. právo domáhať sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru, aj napriek tomu, že sa jedná o osoby odlišné od osoby zamestnanca v rozpore s ustanovením § 77 Zákonníka práce, čo... nie je možné. Zákon totiž právo domáhať sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru priznáva len zamestnancovi alebo zamestnávateľovi.“.

V tejto súvislosti sťažovateľka konštatuje, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky uložil Okresnému súdu Bratislava II povinnosť rozhodnúť o neplatnosti skončenia pracovného pomeru aj napriek skutočnosti, že základným predpokladom pre rozhodovanie súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru je možnosť zamestnanca, v prípade vyslovenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru zo strany súdu, ďalej vykonávať prácu pridelovanú zamestnávateľom“.

Dovolací súd však podľa sťažovateľky „v rozpore so zákonom priznal dedičom po Ing. M. Š. postavenie aktívne legitimovaných osôb“.

Podľa sťažovateľky „dediči po Ing. M. Š. v žiadnom prípade nie sú osobami, ktorým by sťažovateľ v prípade vyslovenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru zo strany súdu, mohol pridelovať prácu v zmysle Zákonníka práce“.

Za ďalší závažný nedostatok sťažovateľka považuje „*odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2 Cdo 116/2009 zo dňa 31. 08. 2010*“. V tejto súvislosti uviedla, že „*odôvodnenie uvádzané Najvyšším súdom Slovenskej republiky neobstoí, nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom odôvodnení použil judikát vyneseny v inej právnej veci, ktorá nie je totožná so skutkovým a právnym stavom konania, ktoré bolo vedené pred Okresným súdom Bratislava II a ktorého navrhovateľom bol Ing. M. Š.*

Najvyšší súd sa vo svojom odôvodnení nevysporiadal so základnou procesnou otázkou, ktorou je nedostatok aktívnej legitímácie na strane dedičov po nebohom Ing. M. Š. Vzhľadom na skutočnosť, že v prípade domáhania sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru sa jedná o osobné právo osoby, ktorá v tomto prípade smrťou stratila spôsobilosť mať práva a povinnosti, nie je podľa slovenského právneho poriadku možné, aby právo domáhať sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru prešlo na osobu odlišnú od osoby zamestnanca, ktorým bol Ing. M. Š.“.

Sťažovateľka tvrdí, že namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže „*Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol na základe aplikácie právnej normy, ktorá nie je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky*“. Tým, že najvyšší súd neodôvodnil, „*na základe akého ustanovenia a na základe akých úvah sa dopracoval k zisteniu, že je možné v prípade smrti zamestnanca – fyzickej osoby, pokračovať v konaní o neplatnosť skončenia pracovného pomeru s dedičmi po fyzickej osobe – zamestnancovi*“, došlo podľa sťažovateľky aj k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľka na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd o nej nálezom takto rozhodol:

„Základné právo spoločnosti K., akciová spoločnosť, B. na súdnu ochranu garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom a rozhodnutím

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spis. Zn.: 2 Cdo 116/2009 zo dňa 31. 08. 2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 20. 09. 2010.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spis. Zn. 2 Cdo 116/2009 zo dňa 31. 08. 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 20. 09. 2010 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré

označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania veci vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľky, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 159/08).

Sťažovateľka v prvom rade namieta, že najvyšší súd ako dovolací súd zrušením uznesenia krajského súdu z 28. novembra 2008 (o odmietnutí odvolania právnych nástupcov žalobcu) a uznesenia okresného súdu 8. októbra 2007 (o zastavení konania) v konaní o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru na návrh pôvodného žalobcu proti sťažovateľke ako žalovanej a vrátením veci prvostupňovému súdu na ďalšie konanie porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa sťažovateľky *„žiadna právna norma slovenského právneho poriadku neumožňuje, aby právo domáhať sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru prešlo zo zamestnanca po jeho smrti na jeho dedičov“*.

Podľa sťažovateľky sa najvyšší súd v namietanom uznesení nevysporiadal ani so základnou procesnou otázkou, a to nedostatkom aktívnej legitímácie na strane právnych nástupcov nebohého žalobcu, pričom v tejto súvislosti malo dôjsť aj k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už viackrát uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, pričom tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť príslušného súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú. Základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita predurčená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu

účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) dosiahne takú intenzitu, že ho možno súčasne považovať aj za porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd upravených ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 54/97, IV. ÚS 192/08).

Ústavný súd taktiež vo svojej judikatúre uvádza, že predpokladom uplatnenia práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré zaručuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére ochrany základného práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd.

V nadväznosti na uvedené považoval ústavný súd za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, z ktorej vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami

o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, IV. ÚS 16/09 atď.).

Podstata sťažnosti sťažovateľky je založená na argumentácii, že najvyšší súd v prerokúvanej veci *„rozhodol na základe aplikácie normy, ktorá nie je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, v dôsledku čoho v rozpore s § 77 Zákonníka práce priznal dedičom po zomrelom žalobcovi právo domáhať sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru aj napriek tomu, že ide o osoby odlišné od osoby zamestnanca“*.

Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia uznesenia sp. zn. 2 Cdo 116/2009 z 31. augusta 2010, ktorým rozhodol o dovolaní právnych nástupcov žalobcu proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Co 9/2008 z 28. novembra 2008, uviedol:

„So zreteľom na dovolateľkami uvádzané skutočnosti zameral sa dovolací súd osobitne na otázku, či konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f) O. s. p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) O. s. p. sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takým rozhodnutím môže byť napríklad aj uznesenie, ktorým odvolací súd odmietne odvolanie, hoci na jeho odmietnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky (rozhodnutie zverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR pod č. 23, ročník 1994).“

Ústavný súd ďalej zistil, že najvyšší súd výrok svojho uznesenia sp. zn. 2 Cdo 116/2009 z 31. augusta 2010 založil na týchto dôvodoch:

«V prejednávanej veci súd prvého stupňa po zistení, že žalobca zomrel, konanie zastavil. Odvolací súd odvolanie právnych nástupkýň žalobcu proti zastavujúcemu rozhodnutiu odmietol (§ 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p.). Oba súdy vychádzali z názoru, že iba zamestnanec sa môže domáhať neplatnosti skončenia pracovného pomeru, toto právo domáhať sa určenia neplatnosti podľa § 77 ZP neprechádza na dedičov a v takomto prípade nie je možné s dedičmi pokračovať ďalej v konaní. Dovolací súd nepovažuje tento názor za správny.

Právo účastníka pracovnoprávneho vzťahu domáhať sa určenia neplatnosti zrušovacieho prejavu uvedeného v § 77 Zákonníka práce zaniká márnym uplynutím dvojmesačnej lehoty. Pokiaľ neplatnosť skončenia pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce nebola vyslovená právoplatným rozsudkom, treba vychádzať z toho, že pracovný pomer bol skončený platne. Platnosť skončenia pracovného pomeru nemôže byť neskôr posudzovaná súdom (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 147/2008).

Ak však zamestnanec v priebehu konania o neplatnosť skončenia pracovného pomeru t. j. o určenie neplatnosti uvedeného právneho úkonu zomrie, nemožno konanie s odkazom na § 107 ods. 1 O. s. p. bez ďalšieho zastaviť. V prípade rozhodnutia o neplatnosti skončenia pracovného pomeru by tento pracovný pomer trval a žalobcovi by vznikli nároky z neplatného rozviazania pracovného pomeru, v takom prípade ide o časť právnych vzťahov, ktoré po smrti žalobcu nezanikajú, ale pretrvávajú medzi zamestnávateľom a právnymi nástupcami žalobcu tak, ako je to uvedené v § 35 ods. 1 Zákonníka práce, podľa ktorého ak osobitný predpis neustanovuje inak, peňažné nároky zamestnanca jeho smrťou nezanikajú. Do štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku prechádzajú mzdové nároky z pracovného pomeru postupne priamo na jeho manželku, deti a rodičov, ak s ním žili v čase smrti v domácnosti. Predmetom dedičstva sa stávajú, ak týchto osôb niet. Podľa § 107 ods. 1 O. s. p. možno konanie zastaviť v prípade, že povaha veci neumožňuje v konaní pokračovať. V predmetnom prípade však dovolaciemu súdu nie je ani z napadnutého rozhodnutia ani z iných okolností zrejmé, akým spôsobom „povaha veci“ bráni v konaní pokračovať. U dovolateľiek ide o osoby, na ktoré prechádzajú peňažné nároky žalobcu podľa ust. § 35 ods. 1 Zákonníka práce a v predmetnom konaní sa rozhoduje, hoci v tomto jednom ohľade, o ich práve, konkrétne o jeho existencii alebo neexistencii.»

V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia sp. zn. 2 Cdo 116/2009 z 31. augusta 2010 najvyšší súd ďalej uviedol:

„V posudzovanom prípade je taktiež potrebné zobrať do úvahy to, že dovolateľky vo svojom dovolaní argumentujú aj tým, že ak bude konanie zastavené, nebudú sa už môcť domáhať svojich peňažných nárokov na súde a poukazovali pritom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej sa otázkou platnosti rozviazania pracovného pomeru po uplynutí stanovenej lehoty nemožno zaoberať, a to ani ako otázkou predbežnou. Uvedená argumentácia plne zodpovedá záverom právnej teórie a praxe, čo by znamenalo, že i keď by právnenému predchodcovi dovolateľiek vznikol v dôsledku (eventuálne) neplatného rozviazania pracovného pomeru peňažný nárok voči jeho zamestnávateľovi, ktorý na dovolateľky prechádza, bolo by do budúcnosti skutočne vylúčené domáhať sa ho súdnou cestou.

Vychádzajúc z uvedeného dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že keď odvolací súd v danej procesnej situácii odmietol opravný prostriedok dovolateľiek (odvolanie), hoci na taký postup neboli splnené zákonom stanovené podmienky (nakolko boli osoby oprávnené na jeho podanie), porušil ústavou zaručené právo dovolateľiek domáhať sa práva na preskúmanie správnosti a zákonnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia. Uvedeným postupom im zároveň odňal možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. Výskyt niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. je zo zákona dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanému v konaní postihnutom touto vadou. Zároveň ide o dôvod, pre ktorý musí odvolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne.

Pre úplnosť dovolací súd dodáva, že rovnakou vadou trpí aj konanie pred súdom prvého stupňa, ktorý svojim uznesením (z rovnakých dôvodov ako súd odvolací) konanie zastavil, hoci na to neboli splnené podmienky, čím účastníkom odňal možnosť konať pred súdom.

S poukazom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a taktiež súdu prvého stupňa podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O. s. p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).“

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza z toho, že jeho primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci išlo o právne normy obsiahnuté v Zákonníku práce a Občianskom súdnom poriadku) nie je svojvoľný, t. j. nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu, je racionálny, a teda z ústavného hľadiska akceptovateľný a udržateľný.

V okolnostiach prípadu ústavný súd považoval za potrebné konštatovať, že z § 77 Zákonníka práce vyplýva, že ak zamestnanec alebo zamestnávateľ chce dosiahnuť, aby nenastali právne účinky vyplývajúce zo skončenia pracovného pomeru, musí v lehote dvoch mesiacov podať na súde žalobu o určenie, že právny úkon smerujúci ku skončeniu pracovného pomeru je neplatný. Dvojmesačná lehota uvedená v § 77 Zákonníka práce je lehotou prekluzívnou a zároveň ide o lehotu hmotnoprávnu (§ 36 ods. 1 Zákonníka práce).

Ak nie je nárok na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru uplatnený včas, teda aspoň v posledný deň lehoty vyplývajúcej z § 77 Zákonníka práce, právo na určenie neplatnosti právneho úkonu smerujúceho ku skončeniu pracovného pomeru zaniká, v dôsledku čoho je skončenie pracovného pomeru účinné, a to aj v prípade, že by bolo neplatné. Márne uplynutie dvojmesačnej lehoty má za následok, že sa súd už nemôže zaoberať posudzovaním otázky platnosti tohto právneho úkonu, a to ani formou predbežnej otázky. To znamená, že ak nebola neplatnosť právneho úkonu o skončení pracovného pomeru určená právoplatným rozhodnutím súdu, musí súd v prípadnom inom konaní medzi účastníkmi vychádzať z toho, že pracovný pomer bol skončený platne (pozri rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 147/2008).

Právna úprava neplatnosti skončenia pracovného pomeru a nárokov z neplatného rozviazania pracovného pomeru musí byť aplikovaná v kontexte Zákonníka práce ako celku (II. ÚS 161/09). Podľa § 35 ods. 1 Zákonníka práce ak osobitný predpis neustanovuje inak, peňažné nároky zamestnanca jeho smrťou nezanikajú. Do štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku prechádzajú mzdové nároky z pracovného pomeru postupne priamo na jeho manželku, deti a rodičov, ak s ním žili v čase smrti v domácnosti. Predmetom dedičstva sa stávajú, ak týchto osôb niet.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšším súdom vyslovený právny názor k sťažovateľkou nastolenej (namietanej) otázke aktívnej legitímácie v prípade úmrtia zamestnanca (ako žalobcu) v priebehu konania o neplatnosť skončenia pracovného pomeru je ústavne udržateľný. V odôvodnení uznesenia dovolací súd poukázal na to, akými ustanoveniami zákona sa riadil a aké skutkové zistenia a úvahy ho viedli k vyslovenému právnemu názoru. Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti, ústavný súd nezistil, že v danom prípade bol uplatnený taký výklad a aplikácia príslušných ustanovení Zákonníka práce a Občianskeho súdneho poriadku, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na právny názor vyplývajúci z jeho doterajšej judikatúry, podľa ktorého „Ak všeobecný súd reagoval na procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu a štádia civilného procesu, v ktorom účastník uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, nemôže dôjsť k porušeniu základného práva na spravodlivý proces.“ (IV. ÚS 329/04).

V danom prípade najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu zhodnotil konkrétne okolnosti prerokúvanej veci ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom. Odôvodnenie uznesenia sp. zn. 2 Cdo 116/2009 z 31. augusta 2010 predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, pretože najvyšší súd v potrebnom rozsahu vysvetlil, na základe akého skutkového stavu a právnych úvah rozhodol.

Ústavný súd tiež pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivé súdne konanie nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivé súdne konanie je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Subjektívny názor sťažovateľky o nemožnosti prechodu práva domáhať sa určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru zo zamestnanca po jeho smrti na jeho právnych nástupcov, nie je dôvodom na prijatie záveru, že v danom prípade mohlo dôjsť k porušeniu základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Naopak, ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia namietaného uznesenia konštatoval, že medzi ním a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že k porušeniu týchto práv v danom prípade mohlo dôjsť.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia ústavou garantovaného práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2011

